

GITARA

1. História, vývoj gitary

Gitara je starobylý a ušľachtilý nástroj s históriou staršou ako 4000 rokov. O pôvode tohto nástroja bolo predložených veľa teórií. Ako hudobní historici opakovane tvrdili, gitara je vývojom lutny alebo možno starovekého gréckeho nástroja Kithara.

Výskum Dr. Mackla Casha v roku 1960 dokázal, že teória o pôvode gitary z lutny je neudržateľná. Ako sa ukázalo, lutna je výsledkom vývoja samostatnej rady nástroja, ktorý mal spoločného predka gitary a lutny, no na vývoj gitary nemal žiadny ďalší vplyv. Naopak, vplyv gitary na vývoj lutny bol jasne vyjadrený, a to už od čias bezpražcového nástroja, ktorý so sebou Maurovia priniesli do Španielska.

Na dôkaz teórie o pôvode gitary z gréckeho kithara je slovo Kithara príbuzné španielskemu Quitarra. Je ťažké si predstaviť, ako mohla gitara pochádzať z gréckeho nástroja, ktorý mal ďaleko od tvaru gitary, so štvorcovým rámom, ktorý kľáčal ako harfa alebo lýra.

Je tiež zvláštne, že sedemstrunová harfa v štvorcovom ráme dala meno raným štvorstrunovým španielskym gitarám. Doktor Kasha vo svojich spisoch píše, že Gréci si meno Kithara požičali, s najväčšou pravdepodobnosťou od starých Peržanov, ktorí mali štvorstrunový nástroj zvaný Chartar.

Aby ste pochopili, ako sa gitara líši od ostatných náprotivkov, musíte sa rozhodnúť o jej spoločných vlastnostiach. Podľa doktora Kašhu k nim patrí dlhý, vyrezávaný krk – krk, plochá drevená rezonančná doska. Najstaršie z ikonografických vyobrazení nástroja vykazujú všetky tieto znaky, takýto obraz sa našiel v meste Aladzha Huyuk v Turecku (3300 pred Kristom).

Maurovia priniesli nástroj oud (bezpražcový) do Španielska. Tanbur bol nástroj, ktorý sa vyvinul v arabských krajinách, zmenil svoju veľkosť a zostal bezpražcový. Európania pridali k oudu pražce a nazvali ho „lutna“, čo pochádza z arabčiny „Al'ud“ a je v súlade so španielskym „laud“. Loutna alebo oud bola definovaná ako nástroj s krátkym krkom a veľkým počtom strún, ktorý má veľké telo hruškovitého tvaru.

Samotné slovo gitara pochádza zo starovekého sanskrtu (jazyk národov Strednej Ázie a severnej Indie) slovného reťazca s koreňom „decht“. Mnohé sláčikové nástroje existujú v Strednej Ázii dodnes v nezmenenej podobe. Názvy mnohých nástrojov, ktoré končia na „decht“ , označujú počet strún:

Dva - v sanskrte "Dvi", v modernej perzštine "do" (robiť) - dotar, nástroj s dvoma strunami nájdený pri vykopávkach v Turkménsku.

Tri - v sanskrte "tri", v modernej perzštine "Se" - setar, 3-strunový nástroj, nájdený pri vykopávkach v Perzii (Irán). Sitar v Indii je viacstrunový.

Štyri je Chatur v sanskrte, moderné perzské "Char", Chartar je 4-strunový nástroj v Perzii (známejší ako Tar v modernom zmysle, guitarra v skorých španielskych 4-strunových gitarách, qithara v modernej arabčine, taliansky Chitarra).

Päť - v sanskrte "Pancha", v modernej perzštine "Panch", *panchtar, 5-strunový nástroj medzi národmi Afganistanu.*

Indický sitar

Indický sitár má takmer určite svoje meno od perzského sitáru, no v priebehu storočí z neho Indiáni urobili úplne iný nástroj. berúc do úvahy ich kultúrne a estetické ideály.

Chartar /tar/

Indický sitar

Perzský setar

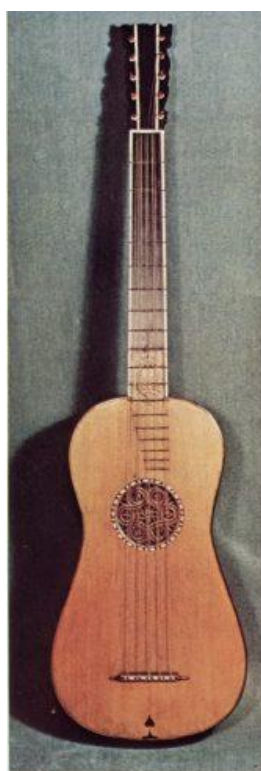

Tanbur a harfa sa rozšírili po celom starovekom svete s cestovateľmi, obchodníkmi a námorníkmi. Štvorstrunový perzský chartar (všimnite si úzky pás) dorazil do Španielska, kde sa mierne zmenil vo forme a konštrukcii, pričom získal dve struny ladené v súzvuku a stal sa známym ako Quitarra alebo Chitarra.

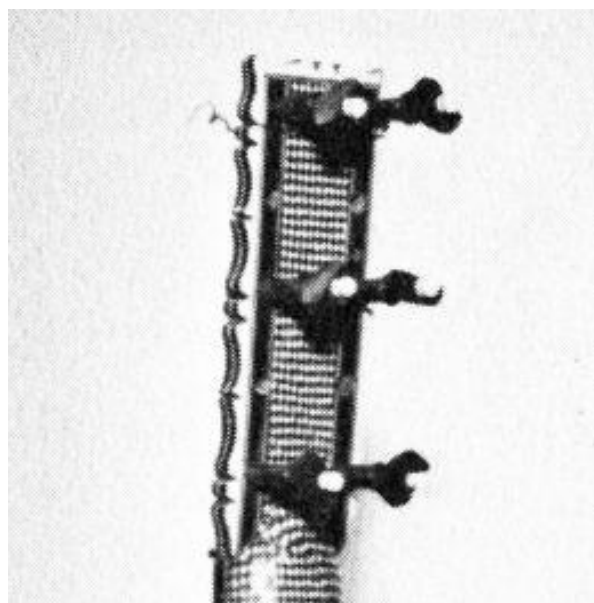
Štyri, päť a šesť strún

Ako vidíme, predkovia gitary prišli do Európy z Egypta a Mezopotámie. Tieto rané nástroje mali zvyčajne štyri struny. Ako už bolo spomenuté, slovo gitara pochádza zo starovekého perzského „chartar“, čo doslova znamená „štyri struny“.

Na začiatku renesancie 4 strunových nástrojov sa gitara stala dominantnou, aspoň vo väčšine Európy. Najstaršie známe crus na učenie sa hry bolo napísané pre štvorstrunovú gitaru v Španielsku v 16. storočí. Päťstrunový nástroj sa prvýkrát objavil v Taliansku v rovnakom čase a postupne nahradil štvorstrunový nástroj. Štandardné ladenie vyzeralo takto: A, D, G, B, E, ako moderná päťstrunová gitara spolu s lutnou mali skoré gitary zriedka krk s viac ako 8 pražcami, ale s vývojom gitary sa ich počet zvýšil na 10, potom 12.

Šiestu strunu pridali Taliani v 17. storočí a následne sa všetky gitary vyrábali hlavne podľa tohto vzoru. Postupne bolo potrebné ladiť každú strunu a vznikli ladiace kolíky, ktoré vynašiel nemecký majster z Hamburgu Joakim Thielke (1641 - 1719) Začiatkom 19. storočia začína gitara nadobúdať u nás už známejšie tvary tela.

Moderná klasická gitara, ako ju poznáme, začala, keď španielsky výrobca Antonio Torres v roku 1850 zväčšil telo a predstavil nový systém uchytenia krku. Jeho dizajn radikálne zlepšil hlasitosť, zafarbenie a čoskoro sa stal štandardom pre výrobu gitár.

Oceľové strunové gitary a elektrické gitary

Približne v rovnakom čase, keď Torres vyrábal svoje prvé laditeľné akustické gitary v Španielsku, nemeckí prisťahovalci do USA, medzi nimi aj Fredrich Martin, začali vyrábať gitary s telom X. Oceľové struny boli prvýkrát široko dostupné v roku 1900. oceľové struny umožnili získať hlasnejší zvuk, ale vytvorili oveľa viac úsilia, než telá Torresových gitár mohli vydržať. K tomu Martin vymyslel výstuž trupu – výstužné rebrá v posuve písmena X vo vnútri trupu.

Koncom 19. storočia vyrobil Orville Gibson gitary Archtop (poloakustické) s oválnymi zvukovými otvormi. Začiatkom 20. rokov sa k Gibsonovi pridala dizajnér Lloyd Loar a objavila sa jazzová modifikácia pre gitaru s telom archtop.

Elektrická gitara sa objavila, keď sa koncom 20. rokov 20. storočia pridali k ukulele a jazzovým gitarám snímače, no ich zavedenie sa presadilo až v roku 1936, keď Gibson predstavil ES150, ktorý preslávil Charlie Christian.

S príchodom zosilňovačov bolo možné nevenovať toľko pozornosti telu ako hlavnej zložke zosilnenia a koncom 30. a začiatkom 40. rokov sa objavili prvé experimenty v tomto smere.

Les Paul, Leo Fender, Paul Bigsby a OW Appleton postavili prvé gitary s pevným telom so vstavanými snímačmi.

Španielska gitara

Španielsko v stredoveku bolo hlavným centrom vývoja gitary, kam bola prinesená zo starovekého Ríma – takzvaná latinská gitara. Ale maurskú gitaru priniesli arabskí dobyvatelia. Päťstrunová gitara, vynájdená v Španielsku, sa stala populárnou v 15. storočí. Táto gitara sa nazývala „španielska gitara“. Táto gitara získava 6 strún v procese evolúcie na konci 18. storočia, ako aj široký repertoár diel vďaka talianskemu skladateľovi a virtuóznemu gitaristovi Maurovi Giulianimu .

ruská gitara

V Európe je gitara známa už päť storočí a do Ruska sa dostala pomerne neskoro. Až začiatkom 18. storočia sa v Rusku začala vo veľkom rozširovať západná hudba. Vďaka Carlovi Conobbiovi a Giuseppe Sartimu, skladateľom z Talianska, dostala gitara pevné miesto v Rusku. Nikolay Makarov bol jedným z prvých a významných gitaristov a interpretov na 6-strunový nástroj. Ale na začiatku 19. storočia, s pomocou talentovaného gitaristu Andrei Sikhra , sa 7-strunová verzia gitary stala populárnou. Napísal viac ako tisíc skladieb pre 7-strunovú gitaru s názvom „Ruská gitara“.

Porovnanie veľkostí klasických gitár

Akustická gitara

Dizajn španielskej gitary prešiel v priebehu 18. a 19. storočia výraznými zmenami. Majstri experimentovali so zapínaním krku, tvarom a veľkosťou tela, prevedením mechanizmu ladiacich kolíčkov a ďalšími detailmi. A tak španielsky výrobca gitár v 19. storočí Antonio Torres dal akustickej gitare jej moderný rozmer a tvar. Gitary jeho dizajnu sa dnes nazývajú klasické. Francisco Tárrega bol najznámejší španielsky gitarista a skladateľ tej doby, ktorý položil základy klasickej hry na gitare a po ňom v 20. storočí nasledoval Andrés Segovia .

Elektrická gitara

Technológie na zosilnenie zvuku, ktoré sa objavili v 20. storočí, dali zelenú vytvoreniu nového typu gitary – elektrickej gitary, ktorá mala veľmi veľký vplyv na populárnu kultúru a George Beauchamp. Začiatkom 50. rokov minulého storočia Leo Fender a Les Paul nezávisle na sebe vynašli elektrickú gitaru z masívneho dreva. Jeho dizajn zostal nezmenený dodnes. Jimi Hendrix je americký gitarista, ktorý žil v polovici 20. storočia a je považovaný za najvplyvnejšieho hráča na túto gitaru.

Basgitara

Kontrabas bol pred príchodom modernej basgitary najväčším a najdôležitejším basovým nástrojom v rodine huslí. Mal veľa nedostatkov. Mal veľmi veľké rozmery a hmotnosť, nemal na hmatníku žiadnu maticu, mal relatívne nízku úroveň hlasitosti a mal vertikálne prevedenie. Pre tieto nedostatky bolo začiatkom 20. storočia sťažené široké využitie kontrabasu v rôznych telesách modernej hudby.

V tridsiatych rokoch, keď sa jazzová hudba stala veľmi populárnou a cestná doprava bola rozšírená, vďaka čomu bolo možné prepravovať veľké nástroje a nástup technológie zosilnenia zvuku, bolo možné vytvoriť ideálny basový nástroj, ktorý nemal nevýhody kontrabasu. V tom čase firmy zaoberajúce sa výrobou takýchto hudobných nástrojov nemali veľký komerčný úspech.

